

Επιμνησίδες

D U
CONTRACT SOCIAL;
O U,
P R I N C I P E S
D U
D R O I T P O L I T I Q U E.

PAR J. J. ROUSSEAU,
CITOYEN DE GENEVE.

A AMSTERDAM,
Chez MARC MICHEL REY.
MDCCLXII.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

- Ομαδική εργασία
- Ελενη Αερακη
- Κωσταντινα Βαμβουκα
- Ελπιδα Δακαναλη
- Βασιλης Κεφαλογιαννης

ΟΡΙΣΜΟΣ

- *Η έννοια «Κοινωνικό Συμβόλαιο» αναφέρεται σ' ένα σύνολο απόψεων, που θεωρούν ως απαρχή, συνεκτικό δεσμό και γενικότερα λειτουργική βάση της κοινωνίας και του κράτους τη σύναψη και τήρηση συμφωνίας μεταξύ των ανθρώπων, για την ισότιμη ανάληψη ή επιμερισμό κοινωνικών υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, για την καθιέρωση ρυθμιστικών κανόνων της ανθρώπινης συμβίωσης και συνεργασίας.*

- Το Κοινωνικό Συμβόλαιο ενέπνευσε πολιτικές μεταρρυθμίσεις και επαναστάσεις στην Ευρώπη, ειδικά στη Γαλλία, αμφισβητώντας φιλοσοφικά την ιδέα ότι οι μονάρχες διέθεται θεϊκή εξουσία στο να νομοθετούν και να άρχουν. Ο Rousseau ισχυρίζεται ότι μόνο οι άνθρωποι, με την έννοια των πολιτών, οι οποίοι είναι κυρίαρχοι, έχουν αυτό το πανίσχυρο δικαίωμα, ωστόσο όχι χάρη σε κάποια θεϊκή καταγωγή αυτού του δικαιώματος.
- Σελίδα τίτλου μιας πειρατικής έκδοσης του Κοινωνικού Συμβολαίου, πιθανότατα τυπωμένο στη Γερμανία.
- Το επίγραμμα του έργου είναι αναφορά στον Βιργίλιο και διαβάζει "foederis aequalis / Dicamus leges" ("Ας θέσουμε όρους ισότητας για την εκχειρία"). Ο κύριος στόχος του Κοινωνικού Συμβολαίου είναι να προσδιορίσει εάν μπορεί να υπάρξει μια νόμιμη πολιτική εξουσία, καθώς οι αλληλεπιδράσεις των ανθρώπων της εποχής του φαινόταν να θέτουν τους ίδιους σε μια κατάσταση πολύ χειρότερη από εκείνη την καλή κατάσταση στην οποία βρίσκονταν προηγουμένως (πριν την πολιτική κοινωνία), στην φυσική κατάσταση, παρά την απομόνωση που διαθέτει αυτή εξ ορισμού.

- Με την εφαρμογή του κοινωνικού συμβολαίου, όλοι θα είναι ελεύθεροι γιατί όλοι χάνουν τον ίδιο αριθμό δικαιωμάτων ενώ ταυτόχρονα θα επιβάλλουν τα ίδια καθήκοντα σε όλους. Ο Rousseau υποστηρίζει ότι είναι παράλογο να παραδώσει κανείς την ελευθερία του, για να την ανταλλάξει με τη δουλεία. Έτσι, οι συμβαλλόμενοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν τους νόμους βάσει των οποίων ζουν. Παρόλο που η σύμβαση επιβάλλει νέους νόμους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προστατεύουν και ρυθμίζουν την ιδιοκτησία, υπάρχουν περιορισμοί στο πώς μπορεί να αξιωθεί νόμιμα αυτή η ιδιοκτησία. Το παράδειγμά του με τη γη περιλαμβάνει τρεις προϋποθέσεις:
- ότι η γη είναι ακατοίκητη,
- ότι ο ιδιοκτήτης διεκδικεί μόνο ό, τι χρειάζεται για την επιβίωση, και
- ότι η εργασία και η καλλιέργεια δίνουν νόμιμο δικαίωμα στην κατοχή.

DU CONTRAT

SOCIAL;

OU

PRINCIPES

DU DROIT

POLITIQUE.

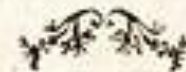
Par J. J. ROUSSEAU, Citoyen
de Geneve.

Dicamus leges.

Faceret equas

Ancib. XI.

Edition Sans Cartons, à laquelle on a ajouté
une Lettre de l'Auteur au seul Ami qui lui
reste dans le monde.

A AMSTERDAM,

Chez MARC - MICHEL REY.

M. DCC. LXII.

- *Ο Rousseau υποστηρίζει ότι οι πολιτικές πτυχές μιας κοινωνίας πρέπει να χωριστούν σε δύο μέρη. Πρώτον, πρέπει να υπάρχει ένας κυρίαρχος που αποτελείται από ολόκληρο τον πληθυσμό, ο οποίος περιελάμβανε τις γυναίκες (με τρόπο που ως εκείνη την ιστορική στιγμή δεν υιοθετούνταν από όλες τις χώρες και τα κράτη, καθιστώντας αυτή τη θέση του Rousseau αρκετά επαναστατική), που αντιπροσωπεύει τη γενική βούληση και είναι η νομοθετική εξουσία στο κράτος. Η δεύτερη διαίρεση είναι αυτή της κυβέρνησης, που διακρίνεται από τον κυρίαρχο. Αυτή η διαίρεση είναι απαραίτητη, διότι ο κυρίαρχος δεν μπορεί να ασχοληθεί με συγκεκριμένα θέματα όπως οι εφαρμογές του νόμου. Κάτι τέτοιο θα υπονόμει τη γενικότητά του και συνεπώς θα έβλαπτε τη νομιμότητά του. Έτσι, η κυβέρνηση πρέπει να παραμείνει ξεχωριστός θεσμός από το κυρίαρχο όργανο. Όταν η κυβέρνηση ξεπεράσει τα όρια που θέτει ο λαός, είναι η αποστολή του λαού να καταργήσει μια τέτοια κυβέρνηση και να ξεκινήσει εκ νέου.*
- *Ο Rousseau ισχυρίζεται ότι το μέγεθος της επικράτειας που μέλλεται να κυβερνηθεί συχνά καθορίζει την ίδια τη φύση της κυβέρνησης. Δεδομένου ότι μια κυβέρνηση είναι τόσο ισχυρή όσο ο λαός, και αυτή η δύναμη είναι απόλυτη, όσο μεγαλύτερη είναι η περιοχή, τόσο μεγαλύτερη δύναμη πρέπει να μπορεί να ασκήσει η κυβέρνηση πάνω στον πληθυσμό της. Κατά την άποψή του, μια μοναρχική κυβέρνηση είναι σε θέση να ασκήσει τη μεγαλύτερη εξουσία έναντι του λαού, δεδομένου ότι πρέπει να αφιερώσει λιγότερη εξουσία στον εαυτό της, ενώ η δημοκρατία το λιγότερο. Σε γενικές γραμμές, όσο μεγαλύτερη είναι η γραφειοκρατία, τόσο περισσότερη δύναμη απαιτείται για την κυβερνητική πειθαρχία. Κανονικά, αυτή η σχέση απαιτεί το κράτος να είναι αριστοκρατία ή μοναρχία. Όταν ο Rousseau χρησιμοποιεί τη λέξη δημοκρατία, αναφέρεται σε μια άμεση δημοκρατία και όχι σε μια αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Υπό το πρίσμα της σχέσης μεταξύ του μεγέθους του πληθυσμού και της κυβερνητικής δομής, ο Rousseau υποστηρίζει ότι όπως και η γενέτειρά του στη Γενεύη, οι μικρές πόλεις-κράτη είναι η μορφή του έθνους στο οποίο η ελευθερία μπορεί να ανθίσει καλύτερα. Για τα κράτη αυτού του μεγέθους, προτιμάται μια εκλεγμένη αριστοκρατία, και σε πολύ μεγάλες πολιτείες ένας καλοκάγαθος μονάρχης. αλλά ακόμη και ο μοναρχικός κανόνας, για να είναι νόμιμος, πρέπει να εξαρτάται από το κυρίαρχο κράτος δικαίου.*

ΕΠΟΧΗ

- *Παρά το γεγονός ότι οι πρόγονοι της θεωρίας του κοινωνικού συμβολαίου βρίσκονται στην αρχαιότητα, στην Ελληνική και Στωική φιλοσοφία και το Ρωμαϊκό και Κανονικό Δίκαιο, το αποκορύφωμα του κοινωνικού συμβολαίου ήταν στα μέσα του 17ου έως τις αρχές του 19ου αιώνα, όταν αναδύθηκε ως το κυρίαρχο δόγμα της πολιτικής νομιμότητας. Το σημείο εκκίνησης για τις περισσότερες θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου είναι η εξέταση της ανθρώπινης κατάστασης υπό την απουσία οποιασδήποτε πολιτικής τάξης, αυτό που ο Τόμας Χομπς όρισε ως η «φυσική κατάσταση». Σε αυτή την κατάσταση, οι ενέργειες των ατόμων δεσμεύονται μόνο από την προσωπική τους δύναμη και συνείδηση. Από αυτή την κοινή αφετηρία, οι θεωρητικοί του κοινωνικού συμβολαίου επιδιώκουν να αποδείξουν, με διάφορους τρόπους, γιατί ένα ορθολογικό άτομο θα συναινέσει οικειοθελώς να εγκαταλείψει τη φυσική του ελευθερία για να αποκτήσει τα οφέλη της πολιτικής τάξης.*

Τόμας Χομπς

Τζων Λοκ

Ζαν-Ζακ Ρουσσώ

Τζον Ρως

Γκεοργκ Βιλχελμ Φριντριχ Χεγκελ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ

Ο Ούγκο Γκρότιους (1625), ο Τόμας Χομπς (1651), ο Σάμουελ Πούφεντορφ (1673), ο Τζων Λοκ (1689), ο Ζαν-Ζακ Ρουσσώ (1762), και ο Ιμμάνουελ Καντ (1797) είναι από τους γνωστότερους θεωρητικούς του 17ου και 18ου αιώνα στο θέμα του κοινωνικού συμβολαίου και των φυσικών δικαιωμάτων. Κάθε ένας τους έλυσε το πρόβλημα της πολιτικής εξουσίας με διαφορετικό τρόπο. Ο Γκρότιους έθεσε ευθέως ότι τα μεμονωμένα ανθρώπινα όντα είχαν φυσικά δικαιώματα. Ο Χομπς ισχυρίστηκε ότι οι άνθρωποι συναίνεσαν να παραιτηθούν των δικαιωμάτων τους υπέρ της απόλυτης κρατικής εξουσίας (είτε δικτατορική εξουσία είτε κοινοβουλευτική). Ο Πούφεντορφ αμφισβήτησε την θέση του Χομπς που εξισώνει την φυσική κατάσταση με τον πόλεμο.

Ο Λοκ πίστευε ότι τα φυσικά δικαιώματα είναι αναπαλλοτρίωτα, και ότι ως εκ τούτου η εξουσία του Θεού υπερίσταται της κυβερνητικής εξουσίας, και ο Ρουσσώ πίστευε ότι η δημοκρατία (αυτοδιοίκηση) ήταν ο καλύτερος τρόπος για την εξασφάλιση της γενικής ευημερίας, διατηρώντας παράλληλα την ατομική ελευθερία στο πλαίσιο ενός κράτους δικαίου. Η έννοια του Λοκ για το κοινωνικό συμβόλαιο συμπεριλήφθηκε στην Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας των ΗΠΑ. Οι θεωρίες κοινωνικού συμβολαίου είχαν εκλείψει τον 19ο αιώνα υπέρ του ωφελιμισμού, Εγγελιανισμού, και του Μαρξισμού και αναβίωσαν στον 20ο αιώνα, κυρίως με τη μορφή ενός νοητικού πειράματος από τον Τζον Ρωλς.

ΒΙΝΤΕΟ & ΠΗΓΕΣ

- <https://youtu.be/Tell0Oa5jhs>
- Βικιπαιδεια

Κοινωνικό Συμβόλαιο

Μέλη της ομάδας:

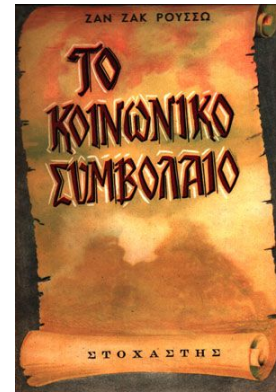
- Ανδριάνα Παρασύρη
(powerpoint)
- Ελένη Παπαδάκη
(πληροφορίες)
- Ειρήνη Παρασύρη
(επεξεργασία)
- Μανώλης Μανουράς
(ερωτηματολόγιο)

Ορισμός: Με τον όρο κοινωνικό συμβόλαιο εννοούμε ένα υποτιθέμενο συμβόλαιο μεταξύ των μελών της κοινωνίας (είτε ανάμεσα στο λαό και στον κυβερνήτη, είτε των ανθρώπων μεταξύ τους, στο πλαίσιο μιας κοινότητας).

Πότε εμφανίστηκε το κοινωνικό συμβόλαιο;

Στην ηθική και πολιτική φιλοσοφία η θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου διατυπώθηκε στην εποχή του Διαφωτισμού. Η παλαιότερη στον κόσμο έκδοση του, ωστόσο, βρέθηκε στο Μαχάβαστου, το οποίο είναι ένα κείμενο του πρώιμου Βουδισμού του 2ου αιώνα π.Χ.

Κυριότεροι εκπρόσωποι: Οι κυριότεροι εκπρόσωποι του κοινωνικού συμβολαίου τον 17ο και τον 18ο αιώνα ήταν

- Ο Τόμας Χομπς
- Ο Τζον Λοκ
- Ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ
- Ο Ιμμάνουελ Καντ

Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Τζον Λοκ το κοινωνικό συμβόλαιο αποτελεί μια δέσμευση των πολιτών έναντι στο κράτος με αμοιβαίους όρους. Με άλλα λόγια, τα άτομα παραχωρούν κάποιες από τις ελευθερίες τους (με τη θέληση τους) και η πολιτεία τους εγγύται της εξασφάλιση των φυσικών τους δικαιωμάτων, ειρήνη, συμβίωση και ευημερία. Η παραβίαση της συμφωνίας αυτής εκ μέρους των κυβερνήσεων παρέχει αυτόματα στο λαό το δικαίωμα της αντίστασης και της επανάστασης.

Σε περίπτωση που η εξέγερση τους δεν έχει αποτέλεσμα, η μόνη λύση βρίσκεται στην προσφυγή στο θεό καθώς η θρησκευτική πίστη λυτρώνει τον άνθρωπο από τα βάσανα και τη στεναχώρια.

Ο Τόμας Χομπς υποστηρίζει ότι ο μόνος τρόπος να προστατευτεί ο λαός από συμφέροντα και αλληλοσπαραγμό είναι να εκχωρήσει όλα του τα δικαιώματα σε ένα πρόσωπο ή σε μία συνέλευση ανθρώπων έτσι ώστε να αποφευχθούν οι συγκρούσεις και να ικανοποιούνται οι βασικές ανάγκες.

Ο Ιμμάνουελ Καντ πίστευε ότι για να μεταμορφωθεί ένας λαός σε κράτος χρειάζεται, πρώτα, να συνάψει ένα συμβόλαιο. Επίσης, αναφέρει ότι θα πρέπει οι τρεις εξουσίες του κράτους (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική) να είναι διαχωρισμένες και το πολίτευμα δημοκρατικό.

Σε αντίθεση με τον Χομπς, ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ θεωρεί πως η φυσική κατάσταση (η ανθρώπινη κατάσταση υπό την απουσία οποιασδήποτε πολιτικής τάξης) προσφέρει άφθονα υλικά. Επομένως, ο άνθρωπος δεν έχει λόγο να φοβάται τον θάνατο, αλλά να είναι ένα φιλήσυχο ον. Επίσης, είναι αντίθετος και με τις απόψεις του Λοκ, διότι πιστεύει πως η ιδιοκτησία είναι κοινωνικό δημιούργημα, δεν ανήκει στη φυσική κατάσταση και δημιουργεί ανισότητες.

Βίντεο:

- https://youtube.com/clip/Ugkx2_s6VvTg5i2i_RNlafDyQwifmRG0b70F

Κοινωνικό συμβόλαιο τον 21ο αιώνα

Σήμερα, οι περισσότεροι πολίτες παγκοσμίως θεωρούν ότι τα κρατικά συστήματα δεν λειτουργούν κατάλληλα και νιώθουν ότι το μέλλον θα είναι χειρότερο. Οι πεποιθήσεις αυτές αρχισαν να εδραιώνονται σημαντικά ύστερα από την πανδημία του covid-19 η οποία λειτούργησε σαν μία μεγάλη αποκάλυψη της πραγματικότητας.

Τα υπάρχοντα κοινωνικά συμβόλαια δεν τους εξασφαλίζουν ασφάλεια ούτε τους προσφέρουν ευκαιρίες, επομένως, η αποτυχία τους είναι ορατή. Επομένως, η αναθεώρηση ή η πραγματοποίηση νέων κοινωνικών συμβολαίων ίσως να λειτουργήσει θελκτικά για όλους μας.

Πηγές:

- <https://socialpolicy.gr>
- <https://m.popaganda.gr>
- <https://www.offinepost.gr>
- <https://a-little-beat-of-knowledge.com>
- <https://el.m.wikipedia.org>
- <https://www.ot.gr>
- Σχολικό βιβλίο Φιλοσοφίας
- Σχολικό βιβλίο Ιστορίας